
PREFACI

LES MONOGRAFIES DE LES SECCIONS DE CIÈNCIES I EL RECORD DEL DOCTOR ENRIC CASASSAS

Amb aquest llibre la present col·lecció de monografies científiques arriba a la quinzena de volums publicats. Potser seria ara un bon moment de fer-ne un balanç, atès que el primer volum va ser publicat ja fa una colla d'anys. Però els que tenim la responsabilitat de tirar endavant aquests llibres, en aquests moments, no sabem sostreure'ns el record del doctor Casassas, el qual ha estat fins el darrer moment el vertader impulsor d'aquesta col·lecció.

Les *Monografies* van néixer l'any 1984, quan el doctor Casassas presidia la Secció de Ciències de l'Institut. (Vegeu la llista de títols i autors apareguts fins ara a les solapes de la sobrecoberta d'aquest llibre). La Secció es va plantejar aleshores si calia complementar la seva col·lecció «Arxiu de la Secció de Ciències», bàsicament dedicada a la publicació de treballs originals de recerca científica, amb una altra col·lecció més orientada a aspectes generals de la ciència. No cal dir que hom sospesà si a una corporació acadèmica com l'Institut, que té per objectiu l'alta investigació científica, li corresponia la tasca de promoure la divulgació d'aquesta activitat. Va prevaler l'opinió del doctor Casassas en el sentit que hi havia un buit bibliogràfic sobre aquesta temàtica en la nostra llengua, i com que ningú l'omplia, l'Institut una vegada més havia de fer una labor de suplència.

Com a secretari redactor de la Secció de Ciències, qui escriu aquestes ratlles, va tenir el goig d'encarregar-se dels treballs preparatoris de publicació de les «Monografies de la Secció de Ciències» (que quan es va subdividir aquesta Secció en les seccions de Cièn-

cies i Tecnologia i de Ciències Biològiques, el títol de la col·lecció canvià lleugerament a «Monografies de les Seccions de Ciències»). El seu disseny gràfic, de la mà de Maria Casassas, plagué de seguida al doctor Ramon Aramon, el secretari general de l'Institut d'aleshores, el qual vetllava personalment totes les publicacions de la institució. El disseny incorporà la sobrietat pròpia de les edicions científiques, com els «Arxius de la Secció de Ciències», però amb una tipografia i composició de les diferents parts del llibre més escaients a la naturalesa de la nova col·lecció. Hom preveié que cada obra tingués un mateix format de coberta, coincident amb el de la portada, però amb una sobrecoberta —d'un impacte visual contingut— diferent per a cada obra. A més a més, els llibres havien d'incorporar unes guardes de color cru, per a enriquir el conjunt. Aquest disseny encara és l'actual, i cal dir que ha resistit bé el pas del temps.

Des de bon començament no ha estat fàcil als responsables de les monografies de trobar regularment originals per a la col·lecció. No ens ha estat conhort saber que la divulgació científica també té dificultats en altres llengües, llevat potser de l'anglès, i que potser és més per manca d'autors que de lectors. Aquest problema fou solucionat, en part, amb la coedició d'alguns llibres conjuntament amb la Universitat Catalana d'Estiu (UCE). En efecte, quan el doctor Casassas prengué l'any 1988 la responsabilitat de presidir l'equip rector d'aquesta universitat, sempre que podia intervenia en els treballs de la seva àrea de ciències, la qual vaig tenir la responsabilitat de coordinar durant diversos anys. Recordo ben bé que el doctor Casassas tingué una participació activa en l'establiment dels continguts científics de les edicions de l'UCE de l'any 1988 al 1991. Aquests anys es dugué a Prada una revisió actualitzada dels estats de la matèria. Aquests cursos donaren lloc a uns interessants textos científics recollits a les monografies n.ºs. 6, 8, 9 i 10, que porten els suggerents títols de *Plasmes i focs*, *Gasos i atmosferes*, *Terra i sòl* i *Líquids i biofluids*. El doctor Casassas col·laborà personalment en l'edició i publicació d'aquestes monografies.

Gràcies a la fructífera iniciativa de l'Institut d'editar materials de l'àrea de ciències de l'UCE, una nodrida representació de científics dels Països Catalans han trobat en les monografies un recer per a difondre coneixements científics entre un públic no especialitzat. Sortosament aquest recer, aquests darrers anys, s'ha engrandit. La Universitat de València ha encetat, en col·laboració amb Edicions

Bromera, d'Alzira, la magnífica col·lecció de divulgació científica «Sense Fronteres».

El doctor Casassas, mentre presidia l'UCE i especialment després, el podíem veure, tant en condició d'alumne com de professor, participant activament en aquesta manifestació estiuenca. Els anys 1991 i 1992 participà en els seminaris d'investigació, oferts a Prada per la Universitat de Barcelona, sobre «Del plaer dels sentits al plaer de les xifres» i «Modelització macroscòpica en ciències experimentals». Aquests cursos han estat recollits en les monografies núm. 13 i 12, respectivament, en unes edicions a cura del doctor Casassas en col·laboració amb deixebles seus. Cal esmentar que a la monografia núm. 13, en el capítol escrit per ell mateix, «De l'alquímia a la quimiometria», hi podem veure tres il·lustracions seves fetes a ploma, d'una gran qualitat artística.

La present monografia núm. 15, titulada *Llum i color* correspon a un curs impartit a Prada, l'any 1994. El doctor Casassas hi participà amb una «Introducció general a la fotoquímica en sistemes aquàtics». La seva intervenció evidencià, una vegada més, que gaudia d'una vellesa ben activa i fecunda intel·lectualment. Estàvem esperant el text de la seva conferència per ser publicat en aquesta monografia. Però això no ha pogut ser. El doctor Casassas ens deixà el febrer del 2000.

No cal dir, doncs, que per a tots els que hem intervingut en la preparació del present volum, ens ha costat molt lliurar-lo a la impremta sense la seva presència. Per això, no hem sabut fer res de millor que recordar-lo en aquest prefaci.

SALVADOR ALEGRET*

* Vicepresident de la Secció de Ciències i Tecnologia.